

С П Р А В К А

за отразяване на постъпилите предложения и становища от проведената неписъствена съгласувателна процедура на Съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството по проектите на интегрираните териториални стратегии за развитие на регионите за планиране от ниво 2

№	Организация/потребител /вкл. начина на получаване на предложението/готвил становището	Предложения и становища	Приети/Неприети	Мотиви
1.	Калин Каменов – кмет на община Враца и председател на Регионалния съвет за развитие на Северозападен регион за планиране от ниво 2;	Съгласува без бележки		
2.	Иван Портних – кмет на община Варна и председател на Регионалния съвет за развитие на Североизточен регион за планиране от ниво 2;	Съгласува без бележки		
3.	Петър Паунов – кмет на община Кюстендил и председател на Регионалния съвет за развитие на Югозападен регион за планиране от ниво 2;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
4.	Димитър Николов – кмет на община Бургас и председател на Регионалния съвет за	Съгласува без бележки		

	развитие на Югоизточен регион за планиране от ниво 2;			
5.	Здравко Димитров – кмет на община Пловдив и председател на Регионалния съвет за развитие на Южен централен регион за планиране от ниво 2;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
6.	Даниел Панов – кмет на община Велико Търново и председател на Регионалния съвет за развитие на Северен централен регион за планиране от ниво 2;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
7.	Иван Бобев – изпълнителен директор на „Национален център за териториално развитие“ (НЦТР) ЕАД ;	Съгласува без бележки		
8.	Проф. д-р инж. Иван Марков – ректор на Университета по архитектура, строителство и геодезия и представител на Сдружение на Съвета на ректорите на висшите училища Република България;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
9.	Доц. д-р Михаил Кончев – заместник-председател на	Съгласува без бележки		

	Националният статистически институт (НСИ) ;			
10.	Донка Михайлова – заместник-председател на Управителния съвет (УС) на „Национално сдружение на общините в Република България“ (НСОРБ) и кмет на община Троян;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
11.	Силвия Георгиева – изпълнителен директор на НСОББ;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
12.	Ивелина Гецова – кмет на община Лясковец, представител на Северен централен регион за планиране от ниво 2;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
13.	Юлиян Найденов – кмет на община Силистра, представител на Северен централен регион за планиране от ниво 2;	Съгласува без бележки		

14.	Венцислав Куткудейски – кмет на община Медковец, представител на Северозападен регион за планиране от ниво 2;	Съгласува без бележки		
15.	Георг Спартански – кмет на община Плевен, представител на Северозападен регион за планиране от ниво 2;	Съгласува без бележки		
16.	Атанас Стоилов – кмет на община Аксаково, представител на Североизточен регион за планиране от ниво 2;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
17.	Любомир Христов – кмет на община Шумен, представител на Североизточен регион за планиране от ниво 2;	Съгласува без бележки		
18.	Валентин Ревански – кмет на община Ямбол, представител на Югоизточен регион за планиране от ниво 2;	Съгласува без бележки		
19.	Георги Георгиев – кмет на община Тунджа, представител на Югоизточен регион за планиране от ниво 2;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и		

		благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
20.	Методи Чимев – кмет на община Дупница, представител на Югозападен регион за планиране от ниво 2;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
21.	Ангел Жиланов – кмет на община Горна Малина, представител на Югозападен регион за планиране от ниво 2;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
22.	Николай Мелемов – кмет на община Смолян, представител на Южен централен регион за планиране от ниво 2; Становището е от Георги Мараджиев, в качеството му на резервен член	Съгласува без бележки		
23.	Йордан Младенов – кмет на община Пещера, представител на Южен централен регион за планиране от ниво 2;	Съгласува без бележки		
24.	Цветан Симеонов – председател на УС на	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и		

	Българска търговско-промишлена палата (БТПП);	дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
25.	Илиян Терзиев – член на УС на Конфедерация на работодателите и индустриалците в България и председател на Камарата на строителите;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
26.	Добри Митрев – председател на УС на Българска стопанска камара (БСК);	Съгласува без бележки		
27.	Румен Радев – заместник-председател на УС на Асоциация на индустриалния капитал в България;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
28.	Атанас Темелков – председател на Консултативния съвет на Съюз за стопанска инициатива (ССИ);	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и		

		благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
29.	Даниела Алексиева – вицепрезидент на Конфедерация на независимите синдикати в България, направление „Организационно развитие, координация и комуникация“;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
30.	Иоанис Партениотис – вицепрезидент на Конфедерация на труда „Подкрепа“;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
31.	Доц. д-р Георги Николов – ръководител на катедра „Регионално развитие“ в Университет за национално и световно стопанство (УНСС);	Съгласува без бележки		
32.	Проф. д-р Климент Найденов – декан на Геолого-географски факултет на Софийски университет „Св. Климент Охридски“;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		

33.	Цвета Тимева – главен секретар на Президента на Република България;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
34.	Добринка Кръстева – началник на отдел „Наблюдение и анализ“, дирекция „Централно координационно звено“ към Администрацията на Министерския съвет (АМС);	Съгласува без бележки		
35.	Марта Цветкова – началник на отдел „Наблюдение и анализ“, Главна дирекция „Оперативна програма „Околна среда“, представител на Управляващия орган (УО) на Програма „Околна среда“, МОСВ; Становището е от Светла Иванова, в качеството ѝ на резервен член	В програмен период 2021-2027 г. интегрираният териториален подход се предвижда да бъде подкрепен частично и чрез ресурс по ПОС 2021-2027 г. В тази връзка УО на програмата е предоставял на МРРБ списък на допустимите за реализиране чрез подхода мерки по планираните приоритети на ПОС 2021 - 2027 г. Отчитайки стратегическия характер на ИТСП и заложените на регионално ниво общо формулирани приоритети и цели, както и възможността за тяхното финансиране от различни източници, които не се ограничават до ЕФСУ и програмите за периода 2021-	Приема се по принцип	В ИТСП не се търси изчерпателност, а по - скоро по - скоро рамкиране на планираните мерки и дейности, с цел да се осигури гъвкавост при подбора на проектните предложения. Подчертаваме, че списъкът с проекти е индикативен и не би могъл да бъде обвързан на този етап с конкретен финансов ресурс от програмите, финансирани със средства от Европейския съюз. Съобразно становището, част от дейностите, финансирани в изпълнение на подхода ИТИ по ПОС 2021-2027 са включени в ИТСП, както следва: ИТСП на ЮИР:

	2027, УО на ПОС обръща внимание на следното: ПОС 2021-2027 г. финансира чрез подхода ИТИ определени типове мерки по четири от приоритетите на програмата. Приоритет „Отпадъци“ финансира чрез ИТИ единствено изграждането на центрове за разделно събиране и подготовка за повторна употреба и поправка. Приоритет „Биологично разнообразие“ подкрепя дейности извън Натура 2000, които се основават на Националната стратегия за опазване на биологичното разнообразие и Националния план. Те са свързани с осигуряването на подходящи условия за опазване ex situ в изпълнение на изискванията на Конвенцията за биологично разнообразие (Рио де Жанейро, 1992). Тази дейност допълва и подкрепя опазването на видовете в техните естествени местообитания (in situ). За развитието и ефективното функциониране на структурите, осигуряващи ex situ опазване на видове (зоопаркове), е предвидено предоставянето на подкрепа за необходими инвестиции за надграждане	Приоритет „Отпадъци“ - включен е текста „Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрени съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба“ отговаряща на мерките на ОПОС Приоритет „Биологично разнообразие“ - включен е текст: Осигуряване на условия за опазване на застрашени видове ex situ чрез отглеждане на екземпляри в съответните обекти, както и съхранение на генетичен материал в контролирани от човека условия: Работа със заинтересованите страни в рамките на противодействието срещу браконьерството, трафика и незаконната търговия с екземпляри от дивата флора и фауна; Приоритет „Риск и изменение на климата“- включена е мярка за превенция риска от наводнения. Приоритет „Въздух“ –включен е включен текст:
--	--	---

		и модернизиране на съоръженията и осигуряване на оборудване, вкл. за подпомагане изпълнението на програми за реинтродукция на застрашени/защитени местни видове. Приоритет „Риск и изменение на климата“ ще подпомогне чрез ИТИ мерки за превенция и управление на риска от наводнения, с фокус върху екологосъобразните решения, като при ясна обоснованост и приложимост се допуска изпълнението им в комбинация със сива инфраструктура, както и мерки, адресиращи неблагоприятни геодинамични процеси. По приоритет „Въздух“ средства са насочени за реализирането на мерки за справяне с вторичното разпрашаване - зелена инфраструктура в градска среда. Прочитът на представените стратегии не дава достатъчна увереност на УО относно допустимостта на заложените мерките в стратегическия приоритет за околна среда на шестте региона за финансиране чрез интегрирания териториален подход по програмата за околна среда 2021-2027 г. Анализите и идентифицираните нужди в стратегическия приоритет в областта на		„По отношение на замърсяването на въздуха се предвиждат дейности, свързани с изграждане на „зелени пояси/зони“ на територията на общини с нарушено КАВ“, ИТСР на ЮЦР: Приоритет „Отпадъци“: включена е мярка „Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрени съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба“ Следва да се предприемат действия, насочени към изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в ресурси, която е в синхрон с мерките на ПОС 2021-2027. Приоритет „Биологично разнообразие“ – включен е текст: „Друга дейност, която ще получи подкрепа, е разработването на планове за действие за застрашени животински и растителни видове, както и опазването, поддържането и възстановяването на местообитания
--	--	---	--	--

	околната среда на шестте стратегии не кореспондират с последния окончателен вариант на ПОС 2021-2027 г. по отношение на мерките, които има възможност да получат финансова подкрепа за изпълнението си чрез подхода ИТИ по програмата. В този смисъл, предвид факта, че Интегрираните териториални стратегии представят анализ на нуждите и идентифицират мерки за развитие на региона без значение от източника на финансиране и доколкото същите се основават на подхода „отдолу-нагоре“, принципно съгласуваме представените документи. Обръщаме внимание обаче, че с настоящите текстове в Стратегиите в областта на околната среда и изменение на климата, не може да се постигне разумна увереност, че при последваща оценка на проекти, предложени за подкрепа чрез ПОС 2021 -2027, за същите ще може да бъде категорично установено съответствие със заложените в Стратегиите нужди и приоритети. В подкрепа на гореизложеното обръщаме внимание, че предвиденото към момента в Стратегиите финансиране чрез ИТИ за	и видове в региона. В допълнение са включени и текстовете: „Създаване на постоянни площадки за наблюдение за осигуряване на данни за параметрите съгласно ICP Forests Manual; - Работа със заинтересованите страни в рамките на противодействието срещу браконьерството, трафика и незаконната търговия с екземпляри от дивата флора и фауна; За развитието и ефективното функциониране на структурите, осигуряващи ex situ опазване на видове, са необходими инвестиции за надграждане и модернизиране на съоръженията и осигуряване на оборудване, вкл. за подпомагане изпълнението на програми за реинтродукция на застрашени/защитени местни видове Създаване на нови зелени площи, опазване и подобряване на съществуващи зелени площи в градовете и крайградската среда. Текстове са включени във всички ИТСП в специфичната цел, отнасяща се до околната среда.
--	--	--

		изграждане на ВиК инфраструктура, е недопустимо за подкрепа със средства по ПОС; Предоставяната подкрепа по приоритет Отпадъци на ПОС за техническа рекултивация на депа/клетки от депа за битови отпадъци, отговарящи на нормативните изисквания, не е планирана за изпълнение чрез ИТИ; Замяната на отоплителни уреди на твърдо гориво с екологични алтернативи в градовете с нарушено КАВ също не е предвидена се подкрепа чрез подхода ИТИ; Изпълнението на екологосъобразни мерки за защита от наводнения не е идентифицирано като необходимост в нито един от документите; Допустимите за реализиране мерки чрез ИТИ по ПОС 2021-2027 г. в сектор Биологично разнообразие (подкрепа за зоопаркове приоритетно за опазване на застрашени/защитени видове с цел последваща реинтродукция) не са идентифицирани в нито една от представените стратегии. За допълнителна информация относно допустимите за финансиране мерки по подхода ИТИ чрез ПОС 2021-2027:	Приоритет „Риск и изменение на климата“ - включена е мярка за превенция риска от наводнения; Приоритет „Въздух“: включена е мярка: „По отношение на замърсяването на въздуха се предвиждат дейности, свързани с подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване (КФ)“ ИТСР на ЮЗР: Приоритет „Отпадъци“- включен е текст: „Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще се внедряват съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба.... В управлението на отпадъците ще бъде увеличен дялът на компостираните био отпадъци и рециклираните битови, производствени и строителни
--	--	---	--

		https://www.eufunds.bg/bg/opos/node/10736	отпадъци за сметка на тяхното изгаряне и депониране. Ще бъдат предприети мерки за подобряване на достъпа на гражданите и бизнеса до системите за разделно събиране и рециклиране на отпадъци.“, който отговаря на Специфична цел: RSO2.6. Приоритет „Биологично разнообразие“- включен е текст: „- Осигуряване на условия за опазване на застрашени видове ex situ чрез отглеждане на екземпляри в съответните обекти, както и съхранение на генетичен материал в контролирани от човека условия -Създаване на постоянни площадки за наблюдение за осигуряване на данни за параметрите съгласно ICP Forests Manual; - Работа със заинтересованите страни в рамките на противодействието срещу браконьерството, трафика и незаконната търговия с екземпляри от дивата флора и фауна;“ Приоритет:“ Риск и изменение на климата“: Включени са дейности свързани с риска от наводнения, превенция на
--	--	---	--

				свлачищни, срутищни явления, речна абразия и др. Приоритет: 5. Въздух Включен нов текст - Стимулиране на мерки, свързани с подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване (КФ) ИТСР на СЦР: Приоритет „Отпадъци“ - включен е текст „Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрени съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба. Ще се предприемат действия, насочени към изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в ресурси.“.
--	--	--	--	---

			Приоритет: „Биологично разнообразие“ - включен е текст „В съответствие със специфичната цел на политиката за сближаване на ЕС за засилване на биоразнообразието, „зелената“ инфраструктура в градската среда, както и за намаляване на замърсяването, се предвиждат мерки, свързани с развитие на мрежата Натура 2000, подобряване на екосистемите и екосистемните услуги. Като приложими мерки за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) в СЦР могат да се идентифицират консервационни мерки, фокусирани върху видове и местообитания в неблагоприятно-незадоволително и неблагоприятно-лошо природозащитно състояние. Належащо е и изпълнение на мерки като: - Осигуряване на условия за опазване на застрашени видове ex situ чрез отглеждане на екземпляри в съответните обекти, както и съхранение на генетичен материал в контролирани от човека условия; - Създаване на постоянни площадки за наблюдение за осигуряване на
--	--	--	---

				данни за параметрите съгласно ICP Forests Manual; - Работа със заинтересованите страни в рамките на противодействието срещу браконьерството, трафика и незаконната търговия с екземпляри от дивата флора и фауна;“ Приоритет: „Риск и изменение на климата“ Включени е текст: „...разработване на съвместни политики, протоколи, процедури , проекти и подходи за предотвратяване на риска и бързо реагиране на потенциални извънредни ситуации особено свързани с риска от наводнения в урбанизирани и неурбанизирани територии; Стимулиране на дейности и свързаните с тях необходими мерки за адаптация и ограничаване на риска от бедствия като , свлачищна дейност, речна абразия“, който отговаря на мерките по приоритета Приоритет: “Въздух“ Включен е текст: „Предвижда се подкрепа за мерки, адресиращи източници на замърсяване на въздуха. Фокусът на интервенциите ще бъде към общините с нарушено качество на въздуха.“
--	--	--	--	--

			Има и коментар на мярката „Мерки за справяне с вторичното разпрашаване – зелена инфраструктура в градска среда;“ ИТСП на СИР: Приоритет: „Отпадъци“ Включен са текстове: „Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и ще бъдат внедрявани съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба.“ „Мерки за изграждане на системи/центрове за разделно събиране и подготовка за повторна употреба и поправка“; Приоритет: „Биологично разнообразие“ : Включен е текст е: „В областта на биологичното разнообразие мерките са свързани с развитие на мрежата Натура 2000, в т.ч. мерки, насочени към подобряване на природозащитното състояние на природни местообитания и видове (включително птици), мерки за
--	--	--	---

				опазване/ възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие с фокус върху подобряване на екосистемите и екосистемните услуги и осигуряване свързаността на мрежата Натура 2000. Планиране и реализиране на съвместни действия за опазване на природата и биологичното разнообразие при съобразяване с постановките на Регламент за възстановяване на природата и Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие (документите са в проект). „ Добавени са конкретни мерки: „Ще се наблегне и на дейности като: - Осигуряване на условия за опазване на застрашени видове ex situ чрез отглеждане на екземпляри в съответните обекти, както и съхранение на генетичен материал в контролирани от човека условия; - Създаване на постоянни площадки за наблюдение за осигуряване на данни за параметрите съгласно ICP Forests Manual;
--	--	--	--	--

				- Работа със заинтересованите страни в рамките на противодействието срещу браконьерството, трафика и незаконната търговия с екземпляри от дивата флора и фауна;“ Приоритет: „Риск и изменение на климата“ Включен е текст: „Ще бъдат финансирани и мерки от ПУРБ и ПУРН за подобряване на състоянието на водите; разработването на съвместни политики, протоколи, процедури, проекти и подходи за предотвратяване на риска и бързо реагиране на потенциални извънредни ситуации, особено свързани с риска от наводнения в урбанизирани и неурбанизирани територии; опазване качеството на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, включително установяване на зони за опазването им в района на съоръженията за водовземане, и др. Ще бъдат стимулирани дейности и свързаните с тях необходими мерки за адаптация и ограничаване на риска от бедствия като , свлачищна дейност, морска и речна абразия и
--	--	--	--	---

				други.“, който покрива специфичните цели на приоритета. Приоритет: „Въздух“ Включен е текст: „Ще бъдат предприети действия за поддържане на благоприятна за качеството на атмосферния въздух градска среда, включително зелена инфраструктура, поддържане на зелените площи, почистване на замърсените и лошо поддържани пътни настилки и др. ▪ Политиката по отношение на градовете ще бъде развитието на устойчиви системи на градски транспорт, целящи осигуряването на по-качествен и устойчив градски транспорт. ▪ Мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление – поетапна подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво, въвеждане на зони с ниски емисии, разширяване на мрежата за централно топлоснабдяване. Фокусът на интервенциите ще бъде към общините с нарушено качество на въздуха“, който съответства на предвиденото в ПОС
--	--	--	--	--

			ИТСР на СЗР: Приоритет: „Отпадъци“- Включен е текст: „Ще се оптимизира събирането и третирането на отпадъци и внедряването на съвременни технологии за разделно събиране, предварително третиране, компостиране на биоразградимите отпадъци с цел повишаване на количествата рециклирани отпадъци и стимулиране на повторната употреба. Следва да се предприемат действия, насочени към изпълнение на пакета „Кръгова икономика“, с цел превръщане на отпадъците в ресурси.“ Приоритет: „Биологично разнообразие“: Включен е текст: „Фокусът на реализираните политики е формулиран в Приоритет 1.1.2. на АНКПР – „Поддържане на НЕМ като еталон на защитено биологично природно равновесие и като рекреационна среда с общоевропейско значение, обвързано с трансгранични екологични коридори със съседни страни в Югоизточна Европа“.
--	--	--	--

				Специфичните задачи за развитие на НЕМ са: - опазване на идентичността на природното наследство и наследеното биологично разнообразие; планиране и реализиране на съвместни действия за опазване на природата и биологичното разнообразие при съобразяване с постановките на Регламент за възстановяване на природата и Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие (документите са в проект); - ефективна защита и използване на икономическия потенциал на природните и защитените територии с международна значимост – постигане на баланс между екологични функции и екосистемни услуги; - създаване на трансгранични екологични коридори, на база на нормативна основа и изграждане на капацитет за управление и взаимно екологосъобразно ползване на природното богатство по модела на „Зелен Коридор Долен Дунав“ или други европейски проекти;
--	--	--	--	---

				- изграждане на „зелена“ инфраструктура. Добавен е и текст: “ - Осигуряване на условия за опазване на застрашени видове ex situ чрез отглеждане на екземпляри в съответните обекти, както и съхранение на генетичен материал в контролирани от човека условия; - Създаване на постоянни площадки за наблюдение за осигуряване на данни за параметрите съгласно ICP Forests Manual; - Работа със заинтересованите страни в рамките на противодействието срещу браконьерството, трафика и незаконната търговия с екземпляри от дивата флора и фауна“. Приоритет: „Риск и изменение на климата“: Включене са текстове: „- инициативи за превенция на риска/предотвратяване и смекчаване на последствията от климатичните промени, в това число повишаване на информираността, със силен акцент върху устойчиви и екологични
--	--	--	--	---

				мерки. Разработване на съвместни политики, протоколи, процедури , проекти и подходи за предотвратяване на риска и бързо реагиране на потенциални извънредни ситуации особено свързани с риска от наводнения в урбанизирани и неурбанизирани територии; Ще бъдат стимулирани дейности и свързаните с тях необходими мерки за адаптация и ограничаване на риска от бедствия като , свлачищна дейност, речна абразия и други“, които отговарят на изискванията на ПОС. Приоритет: „Въздух“ Включени са текстове: „Ще се предприемат мерки за намаляване на замърсяването на въздуха от битовото отопление и транспорта. Фокусът на интервенциите ще бъде към общините с нарушено качество на въздуха. Чрез увеличаване на дървесната растителност в терените за озеленяване, изграждане на зелени коридори по пътищата, поддържане на съществуващите озеленени площи и отреждане на терени за нови такива ще се подобри
--	--	--	--	---

				качеството на атмосферния въздух“ които съответстват на ПОС. Тези дейности и мерки са подбрани в съответствие със спецификата на региона и неговата визия за развитие. Подчертаваме че, включването, на дадена дейност или индикативен проект в ИТСР не гарантира нейното финансиране и обратно нефигурирането им в документа не означава изключване от обхвата на финансиране чрез подхода ИТИ. Следва да се има предвид, че за да бъде допустимо конкретно проектно приложение изискването за съответствие с ИТСР означава то да отговаря на целите и приоритетите на документа, които на практика са доста широкообхватни. Детайлното описание на процеса на подбор и оценка, вкл. и допустимостта по съответните програми не е предмет на тези стратегически документи. Следва да се има предвид, че ИТСР са основа за прилагане на интегрирания териториален подход в държавната политика за регионално развитие и в този смисъл не представляват
--	--	--	--	---

				съвкупност от мерки/дейности по програмите, финансирани от средства на ЕС, а очертават и възможности за ползване и на други източници на финансиране, какъвто е например държавния бюджет при спазване на изискванията на Закона за държавния бюджет.
36.	Мая Нинова – държавен експерт в дирекция „Програмиране, наблюдение и оценка“, представител на УО на Програма „Образование“, ИАПО;	Съгласува без бележки		
37.	Даниела Николова – държавен експерт в отдел „Програмиране и договаряне“, дирекция „Добро управление“, Администрация на Министерския съвет, представител на УО на Програма „Техническа помощ“, АМС;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
38.	Донка Йорданова – държавен експерт в дирекция „Развитие на селските райони“, представител на УО на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони, МЗм;	Съгласува без бележки		

39.	Антоанета Хюбнер – началник на отдел „Програмиране“, дирекция „Морско дело и рибарство“, представител на УО на Програма „Морско дело, рибарство и аквакултури“, МЗм;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
40.	Мартин Георгиев – ръководител на УО на Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 г. и и.д. директор на дирекция „Координация на програми и проекти“, представител на Програма „Транспортна свързаност“, МТС;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
41.	Калин Стефанов – главен експерт, дирекция „Международно сътрудничество, програми и европейска интеграция“, представител на УО на Програма „Храни и основно материално подпомагане“, АСП;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
42.	Милен Обретенов – директор на дирекция „Управление на териториалното сътрудничество“, представител на програмите за	Ролята на Интегрирани териториални стратегии за развитие (ИТСР) на регионите за планиране от ниво 2 е да определи средносрочните цели,	Приема се	Интегрираните териториални стратегии за всеки от районите от ниво 2 съдържат Приоритет за устойчиво териториално развитие и свързаност със

	териториално сътрудничество, МРРБ;	приоритети и перспективи за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие на територията на съответния регион, както и връзките между отделните населени места в тях. Те са предпоставка за осъществяването на интегрирани териториални инвестиции, подкрепяни от фондовете на ЕС. ИТСП дефинират пространствените модели за развитие и групиране на териториите според определени принципи, включително териториите със специфични характеристики, като Плановите за интегрирано развитие на общините трябва да бъдат съобразени с тях. В тази връзка, съществена част от ИТСП представлява анализът на свързаността и мобилността на територията на региона и следователно трябва да включват елементи за планиране на устойчивата градска мобилност на регионално ниво. Съгласно изискванията на ЕК инвестициите в устойчива градска мобилност е необходимо да бъдат идентифицирани чрез Планове за устойчива градска мобилност на градовете и общините	специфични цели (<i>градско възстановяване и развитие; интегрирано и устойчиво развитие на полицентричната мрежа от селища; подобряване качествата на градската и агломерационна среда</i>), към които са аранжирани мерки за градско развитие: -изграждане/рехабилитация на пешеходни площи, алеи и тротоари, велоалеи и др.; -подкрепа на електромобилността чрез местни преференции и изграждане на зарядна инфраструктура; -постигане на устойчива мултимодална градска мобилност; -подкрепа за подобряване на транспортната свързаност и развитието на обществения транспорт по направленията с най-интензивни ежедневни трудови пътувания около големите градски центрове и крайградски зони, улесняваща мобилността на трудовите ресурси като запази местоживеенето им и т.н. В съответствие с ИТСП, разработваните планове за интегрирано развитие на общините (ПИРО) за всяка от съставните общини включват предвижданията
--	---	--	--

				мерки, вкл. тези, свързани с устойчива градска мобилност (УГМ), независимо дали имат или не планове за УГМ. В ИТСП са включени конкретни текстове, свързани с устойчивата градска мобилност.
		В представените проекти на ИТСП са идентифицирани мерки за развитие и подобряване на транспортната свързаност на регионите, но липсва аналитична информация, включваща обобщена информация за междуградската и вътрешноградската свързаност на населените места в съответните региони. Във връзка с горепосоченото, предлагаме аналитичната част на ИТСП да се допълни като се анализират всички елементи, свързани с балансираното и интегрирано развитие на всички видове транспорт. За целта при анализа е необходимо да се приложат принципите и препоръките от Пакета за устойчива градска мобилност и по-специално, Приложението към Съобщение на Комисията COM(2013) 913 „Заедно към конкурентоспособна градска мобилност с	Приема се	Отразено е в текста на 6-те ИТСП.

		ефективно използване на ресурсите“, а именно Концепцията за планове за устойчива градска мобилност.		
43.	Наталия Ефремова – заместник-министър на труда и социалната политика, представител на УО на Програма „Развитие на човешките ресурси“, МТСП;	Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) е предпоставка за изпълнение на подхода <i>Интегрирани териториални инвестиции (ИТИ)</i>, по който финансиране ще предостави и Програма „Развитие на човешките ресурси“ (ПРЧР) 2021-2027. Възможностите по програмата са посочени в нейния текст, за всяка специфична цел поотделно. 1. Общи бележки по всички проекти на ИТСР Прави впечатление, че ПРЧР 2021-2027 и ОПРЧР 2014-2020 не са взети предвид при подготовката на ИТСР. Програмите не са включени в списъка с документи и публикации, които са били разгледани при подготовката на стратегията. Видно от списъка с използвани документи и публикации, не са взети предвид също и нормативните документи на национално ниво и тези на ниво ЕС, които определят сферите и начините на подкрепа за програмния период 2021-2027 г. Цитираните документи на Европейската комисия обхващат периода преди 2020 г.	Приема се по принцип.	Общ коментар по всички бележки: Съгласно чл.11, ал.1 и ал. 2 от Закона за регионалното развитие) Интегрираната териториална стратегия за развитие (ИТСР) на регион за планиране от ниво 2 определя средносрочните цели, приоритети и перспективи за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие на територията на съответния регион за планиране в съответствие с предвижданията на Националната концепция за регионално и пространствено развитие и другите секторни и хоризонтални политики и координира предвижданията на секторните стратегии и документи на регионално равнище. В този смисъл ИТСР следва да се разглежда като рамков документ, който е в съответствие със секторните политики, но няма за цел изчерпателно да съдържа всички детайли/мерки от разработването и прилагането на дадената секторна политика. Предложената обща финансова рамка е прогнозна и отразява

		Представените анализи са общи и схематични, базират се на данни до 2018 г. и не отразяват актуалното състояние на пазара на труда, настъпилите промени вследствие пандемията от Covid-19, войната в Украйна и енергийната криза. Изведените приоритети и специфични цели, както и мерките за подкрепа към тях, в повечето случаи не са базирани на предоставените анализи, в т.ч. не са идентифицирани потребностите на съответните територии в цялост, като по този начин определени мерки и дейности за подкрепа остават необосновани. Не става ясно как е определен бюджетът по отделните специфични цели. Анализите не вземат предвид Прогнозите за развитието на пазара на труда в България до 2038 г., разработени по поръчка на МТСП и публикувани на интернет адрес: https://mlsp.government.bg/uploads/1/lmforecasts-analysis2-bg1.pdf.		необходимия, а не осигурения финансов ресурс, който е предпоставка за постигане на поставените стратегически приоритети и специфични цели. Индикативният бюджет е формиран на база на постъпили предложения от заинтересованите страни. Обемът на ИТСП не би могъл да включва детайлно изброяване на всички мерки, които ще бъдат подкрепени чрез интегрираните териториални инвестиции (ИТИ). В стратегическата част на ИТСП те са общо маркирани и следва да се отчете, че основното изискване за предоставяне на финансиране е съответствие с целите и приоритетите на ИТСП, а не буквалното изписване в съдържанието на конкретните мерки по всяка програма. Направените бележки по отношение на конкретните мерки за включване са приети частично, спрямо спецификата на региона и визията за неговото развитие. Разработването на ИТСП на регионите за планиране от ниво 2 е извършено в периода юли – януари
--	--	--	--	---

				2019-2020 г. Представените данни по основни направления са на база статистическа информация, предоставена от Националния статистически институт, министерства, ведомства, органи на държавната и местна администрации. До месец април 2020 се проведеха и Публични консултации по документа.. След получен отговор от Агенцията по заетостта, своевременно бяха направени възможните корекции. При предстоящата актуализация на документите, максимално ще се отговори на предложенията, които не са били отразени. При необходимост могат да се добавят нови стратегически цели и приоритети. При извършването на актуализацията на ИТСР ще бъдат направени съответните актуализации във връзка с последиците от пандемията Ковид-19 и войната в Украйна. Експертното становище на екипа, разработил ИТСР и на Министерството на регионалното развитие и благоустройството по отношение на използваните данни, е че осъвременяването на данните следва да се направи при
--	--	--	--	--

				предстоящата актуализация на документите. Това е процес по преценка за наличие на нови данни, събиране на всички данни, обработка на данните, изготвяне на анализ и съответните изводи към анализа, преосмисляне на установени тенденции и закономерности, нанасяне на промени в стратегическата част и предложените приоритети и мерките, и в предложените показатели, част от системата за мониторинг и оценка, поне по отношение на базисните им стойности. Предвид факта, че следва да се работи с официална информация, то би следвало да се изпратят официални писма с искане за такава към всички заинтересовани институции и на тяхна база да се работи. В допълнение, при актуализацията ще се вземат предвид и данните от Преброяването на населението през 2021. На практика цялостното актуализиране на данните означава да бъдат преработени ИТСР. Трябва да се отчете и обстоятелството, че при цялостно
--	--	--	--	--

				преработване на документите има вероятност да бъдат променени някои от предвижданията, съответно и по отношение на екологичните анализи. В този случай съществува риск и от необходимост от извършване на нова екологична оценка- процес, който вече е извършен но отне времеви интервал от около година и половина. Считаме, че въпреки отдалечаването от периода на събраните данни, ИТСП предоставят материал, който е логичен, издържан методически, надежден и проследим по отношение на данните, анализите и направените изводи. Ползите от актуализиране на данните трябва да се съпоставят с риска от забавяне във времето, усложняване на процедурата, необходимост от отделяне на финансов ресурс и риска от незадоволителен резултат.
		Цитирани са национални цели за постигане и документи за разработване с период, който вече е минал. Също не са взети предвид и националните стратегически документи, изготвени за периода до 2030 г., например Стратегията по заетостта на Република България 2021-	Приема се по принцип.	Валиден е общият коментар.

		2030 г., Националната стратегия за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете 2021-2030 г., Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване с хоризонт до 2030 г., Националната стратегия за малки и средни предприятия 2021-2027 г. и други стратегически и секторни национални документи в обхвата на ПРЧР. В предложените интегрирани териториални стратегии за развитие частично е отразена основната стратегическа цел на Националната стратегия за демографско развитие на населението на Република България 2012-2030 г., а именно забавяне темповете на намаляване на броя на населението с тенденция за стабилизирането му в дългосрочен план и осигуряване на високо качество на човешкия капитал, включващ хората с тяхното здравословно състояние, образованост квалификация, способности и умения. Посочената стратегия, наред с Националната стратегия за активен живот на възрастните хора 2019-2030 г., следва интегриран подход и затова считаме за целесъобразно нейното по-пълноценно използване при планирането на мерки за посрещане на демографските		
--	--	--	--	--

		предизвикателства, включително на регионално ниво.		
		Прави впечатление несъразмерният обем мерки (голямо количество) в областта на образованието в сравнение с мерките на пазара на труда и обучението за възрастни.	Приема се по принцип.	При разработването на ИТСП са отчетени подадените предложения от секторните ведомства. При предстоящата актуализация на документите ще бъде разгледана възможността за окрупняване на мерки.
		Важно е да се отбележи, че при подготовката и кандидатстването с проектни идеи и концепции в изпълнение на ИТСП следва да бъде намерена връзка между търсената от ПРЧР подкрепа с анализите и мерките, предвидени в стратегията, които да обосноват необходимостта от финансирането от ПРЧР 2021-2027 за тази ИТСП. При липса на такава връзка, желаното финансиране от ПРЧР ще бъде необосновано и проектните идеи и концепции няма да бъдат одобрени за финансиране във връзка с мерките за ПРЧР.	Приема се по принцип.	Валиден е общият коментар. В допълнение отбелязваме, че посочването или не на дадена мярка, възможна за подкрепа по дадена програма чрез ИТИ не гарантира финансиране. Документът има за цел да осигури максимална гъвкавост, заради това съответствието на проектните предложения с целите и приоритетите е основание, предложението да бъде разгледано.
		Сферата „Социално включване“ не е разгледана в анализите. В приложение са изброени като статистически данни единствено вид и брой на услугите. Единственият текст по отношение на социалните услуги е крайно недостатъчен: <i>„Социални услуги в общността.“</i>	Приема се по принцип.	Информацията, посочена в приложенията е с данни, налични към момента на изготвяне на проектите на ИТСП. Информацията е предоставена от Министерството на труда и социалната политика. Предвид огромния набор от обекти, същите са посочени в приложение.

		<i>Този вид услуги са особено важен акцент в социално-икономическото развитие на региона. Част от предлаганите услуги ще трябва да се развиват и в новия програмен период 2021– 2027 г. предвид застаряване на населението, неговия здравен статус, както и други социални фактори. Наличието на широкия набор от тези услуги е посочен в Приложение.“.</i>		Предложените обектите основно са насочени към общините, следователно в Плановите за интегрирано развитие на общините задълбочено се изследва развитието на системата от грижи в общността и в тях се правят и съответните предложени за обекти.
		Не е спомената новата законодателна уредба по отношение на социалните услуги. Изброените налични социални услуги в приложението не отчитат новата концепция на Закона за социалните услуги. Подходът ИТИ и ПРЧР ще подкрепя само услуги, в т.ч. и инфраструктурата за тях, чрез Програма „Развитие за регионите“ 2021-2027, които отговарят на новата карта на услугите и новото законодателство.	Приема се по принцип.	При извършването на актуализацията на документите ще бъде извършена редакция. Механизмът за финансиране на проекти по ИТИ не е предмет на ИТСР.
		В ИТСР, в които са предвидени мерки за резидентни грижи за възрастни хора, следва да се има предвид, че ПРЧР принципно ще финансира такива мерки, след като те се изградят по ПРР 2021-2027, но финансирането на мерки за деинституционализация от ПРЧР не е предвидено да се реализира чрез подхода ИТИ.	Приема се за сведение.	Механизмът за финансиране на проекти по ИТИ не е предмет на ИТСР.

		2. Бележки по проекта на ИТСР за Северозападен район (СЗР): В представянето на Стратегически приоритет 2: Запазване и развитие на човешкия капитал и планираните мерки за неговото постигане, се акцентира върху образователната система и образованието и обучението на ученици. Недостатъчно внимание е обърнато на обучението на възрастни (лица над 16 г.) и ученето през целия живот.	Приема се по принцип. Бележките са отразени частично	Част от бележките са отразени в текста. Валиден е общият коментар.
		В Специфична цел 1: Равен достъп до качествено образование и обучение, са планирани мерки, които не могат да бъдат реализирани на регионално ниво. Например, разработване на стандарти за придобиване на професионална квалификация (стр. 135).	Приема се.	Не изведено като отделна мярка, но фигурира като направление, съгласно националната политика.
		В планираните интервенции за повишаване на заетостта и ефективността на пазара на труда липсват дейности за повишаване на дигиталните умения на работната сила, не са планирани изрични дейности за обучение чрез чиракуване, стажуване, обучение по предприемачество. Не са планирани мерки за изпълнение на Подсилената гаранция за младежта. Планирани са „мерки за ускоряване изпълнението на инициативата за младежка заетост“, което е нерелевантно, предвид че „инициативата	Приема се частично.	Валиден е общият коментар. В ИТСР са включени някои от предложените дейности, съобразно спецификата на съответния регион и визията за неговото развитие.

		за младежка заетост“ е един от финансовите ресурси на ЕС в подкрепа на изпълнението на схемите за гаранция за младежта до 2023 г. Не са планирани целенасочени мерки за младежите, които не учат, не работят, и не са регистрирани като търсещи работа. Не са планирани изрични дейности за обучение и заетост за безработните младежи, вкл. осигуряване на първа работа за младите хора за улесняване прехода от образование и обучение към устойчива заетост и обучение на младите хора по предприемачество и подпомагането/стимулирането им за стартиране на собствен бизнес.		
		Не са предвидени целенасочени дейности за обучение в областта на селското и горското стопанство и туризма, предвид че секторите са посочени като приоритетни за развитие в региона (Цели 1.3.1 и 1.3.2). Към ключовите компетентности са поставени обученията на работното място, чието съдържание е насочено към обучение по определена професия (стр. 138).	Приема се по принцип	На този етап включените мерки не изключват целенасочени дейности за обучение в областта на селското и горското стопанство и туризма и обучения, ще бъдат подкрепени дейности, съответстващи на целите и приоритетите на ИТСП, които са широкообхватни.
		В ИТСП на СЗР са предвидени използването на част от възможностите, които ПРЧР 2021-2027 може да предостави чрез подхода ИТИ. Сред възможните за подкрепа по ПРЧР мерки,	Приема се по принцип. Бележките са отразени частично.	Валиден е общият коментар. От посочените мерки, са включени в текста следните мерки, съобразно

		които не са включени в ИТСП на СЗР са такива като: – Осигуряване на по-добър баланс между професионалния и личния живот, включително чрез гъвкави форми на работа и иновативни форми на организация на труда, достъп до грижи за деца и до услуги за други зависими членове на семейството; – Адаптиране на работната среда за справяне с рисковете за здравето. Осигуряване на здравословна, безопасна и продуктивна работна среда, съобразена с възрастовите потребности на работещите и с новите предизвикателства; – Адаптиране на предприятията и работещите към промените на икономическата среда, вкл. реакции при криза; – Мерки за насърчаване на възрастните хора за по-дълго участие на пазара на труда; – Практики, насърчаващи професионалната и географската мобилност; – Интегрирана подкрепа (посредничество за заетост, квалификация, преквалификация, дейности за достъп до социални услуги и интегрирани здравно-		спецификата на съответния регион и визията за неговото развитие : - Адаптиране на предприятията и работещите към промените на икономическата среда, вкл. реакции при криза; - Мерки за насърчаване на възрастните хора за по-дълго участие на пазара на труда; - Практики, насърчаващи професионалната и географската мобилност; - Интегрирани здравно-социални слуги в домашна среда за хора от уязвими групи; - Мерки за предоставяне на услуги за лица, пострадали от насилие, вкл. превенция и др. - Развитие на социалната икономика и насърчаване на заетостта в социални предприятия-Тази мярка не фигурира в предложението на ИТСП, но ще бъде включена в документа, поради важността ѝ за региона;
--	--	---	--	---

		социални услуги, образование и здравеопазване) с цел подобряване на пригодността за заетост на лица в неравностойно положение и техните семейства; – Интегрирани здравно-социални слуги в домашна среда за хора от уязвими групи; Мерки за предоставяне на услуги за лица, пострадали от насилие, вкл. превенция и др.		
		3.Бележки по проекта на ИТСР за Североизточен район (СИР) • В планираните действия за постигане на стратегическите приоритети липсват целенасочени мерки за обучение и насърчаване заетостта за безработни и неактивни лица, с приоритет от групите в неравностойно положение на пазара на труда, като младежи, продължително безработни лица и др. • Не са планирани изрични дейности за обучение по ключови компетентности, обучение чрез чиракуване, стажуване, обучение на работното място, обучение по предприемачество. • Липсват дейности за определяне на потребностите на регионалния и местните пазари на труда от работна сила с определена квалификация и умения с оглед насочване на образованието и	Приема се по принцип. Бележките са отразени частично	Валиден е общият коментар. От посочените мерки, са включени в текста следните, съобразно спецификата на съответния регион и визията за неговото развитие: - Подкрепа за развитие на предприятията от социалната икономика с цел създаване на условия за устойчива заетост на силно уязвими групи и изпълнение на социално-значими дейности; - Адаптиране на предприятията и работещите към промените на икономическата среда, вкл. реакции при криза; - Практики, насърчаващи професионалната и географската мобилност;

	обучението към изграждане на умения и компетентности в съответствие с регионалния пазар на труда. В ИТСП за СИР е записано, че застаряването на работната сила в условия на динамичен пазар на труда с постоянно променящи се изисквания към квалификацията и професионалните умения на заетите поражда необходимостта от насърчаване на ученето през целия живот, но не са предвидени мерки за обучения на възрастни в стратегията. Предвидените в ИТСП мерки за обучение са основно базирани на анализите на образователната система и са свързани с финансиране на дейности от Програма „Образование в сферата на формалното образование“. Липсват мерки за обучение и преквалификация за всички възрасти в контекста на работната сила и пазара на труда, каквито мерки се финансират по ПРЧР, въпреки че в анализа са идентифицирани такива нужди. В ИТСП не са предвидени изрични мерки за младежи и повишаване на техните умения и заетост, каквито са заложени и за ИТИ в ПРЧР 2021-2027.	- Активиране, мотивиране и включване в заетост на неактивни и безработни младежи, в т.ч. продължително безработните и NEETs; - Подобряване конкурентоспособността на младежите като уязвима група на пазара на труда чрез повишаване на уменията, компетенциите и професионалната квалификация с отчитане на регионалните възможности на пазара на труда и икономиката; - Мерки за повишаване на достъпа на младежите до пазара на труда – осигуряване на заетост, трудово консултиране, кариерно ориентиране, стажове, обучение на работното място и др.
--	---	---

		Прави впечатление твърде ограниченият брой мерки за подкрепа на заетостта и пазара на труда. За информация, сред възможните за подкрепа по ПРЧР мерки, които не са включени в ИТСП са такива като: – Активиране, мотивиране и включване в заетост на неактивни и безработни лица, в т.ч. продължително безработните; – Подобряване конкурентоспособността на уязвимите групи на пазара на труда чрез повишаване на уменията, компетенциите и професионалната квалификация с отчитане на регионалните възможности на пазара на труда и икономиката; – Целенасочена подкрепа за осигуряване на заетост, вкл. чрез трудово консултиране, кариерно ориентиране, обучение на работното място; – Подкрепа за развитие на предприятията от социалната икономика с цел създаване на условия за устойчива заетост на силно уязвими групи и изпълнение на социално-значими дейности;		
--	--	---	--	--

		– Осигуряване на по-добър баланс между професионалния и личния живот, включително чрез гъвкави форми на работа и иновативни форми на организация на труда, достъп до грижи за деца и до услуги за други зависими членове на семейството; – Адаптиране на работната среда за справяне с рисковете за здравето. Осигуряване на здравословна, безопасна и продуктивна работна среда, съобразена с възрастовите потребности на работещите и с новите предизвикателства; – Адаптиране на предприятията и работещите към промените на икономическата среда, вкл. реакции при криза; – Практики, насърчаващи професионалната и географската мобилност; – Развитие на социалната икономика и насърчаване на заетостта в социални предприятия; – Мерки за насърчаване на възрастните хора за по-дълго участие на пазара на труда; – Активно приобщаване с цел подобряване на пригодността за заетост на лица в неравностойно		
--	--	---	--	--

		положение; интегрирана подкрепа; специализирани подкрепящи мерки на работните места за хората с увреждания; – Мерки за маргинализирани общности като ромите; – Мерки за предоставяне на услуги за лица, пострадали от насилие, вкл. превенция и др. – Активиране, мотивиране и включване в заетост на неактивни и безработни младежи, в т.ч. продължително безработните и NEETs; – Подобряване конкурентоспособността на младежите като уязвима група на пазара на труда чрез повишаване на уменията, компетенциите и професионалната квалификация с отчитане на регионалните възможности на пазара на труда и икономиката; Мерки за повишаване на достъпа на младежите до пазара на труда – осигуряване на заетост, трудово консултиране, кариерно ориентиране, стажове, обучение на работното място и др.		
		4. Бележки по проекта на ИТСП за Северен централен район (СЦР)	Приема се по принцип. Бележките са	Валиден е общият коментар. От посочените мерки са включени в текста следните, съобразно

	• В планираните действия за постигане на стратегическите приоритети липсват целенасочени мерки за обучение и насърчаване заетостта сред младежите, предвид, че те са приоритетна група, посочена във визията за развитие на региона. Не са планирани мерки за изпълнение на Подсилената гаранция за младежта. Не са планирани конкретни мерки за младежите, които не учат, не работят, и не са регистрирани като търсещи работа. • Липсват дейности за обучение за повишаване на дигиталните умения на работната сила, обучение по предприемачество за стартиране на собствен бизнес. • Не са предвидени целенасочени дейности за обучение и квалификация по професии и специалности в секторите на туризма и селското стопанство, въпреки, че тези сектори са посочени като приоритетни за развитие на региона (Специфична цел 1.4). • Липсват дейности за определяне на потребностите на регионалния и местните пазари на труда от работна сила с определена квалификация и умения с оглед насочване на образованието и обучението към изграждане на умения и компетентности в съответствие с регионалния пазар на труда.	отразени частично	спецификата на съответния регион и визията за неговото развитие: - Адаптиране на предприятията и работещите към промените на икономическата среда, вкл. реакции при кризи; - Практики, насърчаващи професионалната и географска мобилност; - Мерки за подкрепа полагането на грижи в ранна детска възраст на семействата на деца с увреждания; - Трудово консултиране, кариерно развитие, стажове, обучение на работното място и др. конкретни мерки за младежи и др.
--	--	-------------------	---

		Представената ИТСР за СЦР предвижда използването на част от възможностите, които ПРЧР 2021-2027 може да предостави чрез подхода ИТИ, като са включени основни възможности за подкрепа в по-общ план (напр. по отношение на социалните услуги) или в по-конкретен план (в сферата на пазара на труда). За информация, сред възможните за подкрепа по ПРЧР мерки, които не са включени в ИТСР са такива като: – Развитие на социалната икономика и насърчаване на заетостта в социални предприятия; – Осигуряване на по-добър баланс между професионалния и личния живот, вкл. чрез гъвкави форми на работа и иновативни форми на организация на труда, достъп до грижи за деца и до услуги за други зависими членове на семейството; – Адаптиране на предприятията и работещите към промените на икономическата среда, вкл. реакции при кризи; – Практики, насърчаващи професионалната и географска мобилност;		
--	--	---	--	--

		– Мерки за подкрепа полагането на грижи в ранна детска възраст на семействата на деца с увреждания; – Предоставяне на услуги за лица, пострадали от насилие, вкл. превенция; Трудово консултиране, кариерно развитие, стажове, обучение на работното място и др. конкретни мерки за младежи и др.		
		5.Бележки по проекта на ИТСП за Югозападен район (ЮЗР) • В планираните действия за постигане на стратегическите приоритети се акцентира върху образователната система и образованието и обучението на ученици. Недостатъчно внимание е обърнато на обучението на възрастни (лица над 16 г.). Липсват целенасочени мерки за обучение и насърчаване заетостта за безработни и неактивни лица, с приоритет от групите в неравностойно положение на пазара на труда, като младежи, продължително безработни лица и др. Не са планирани и конкретни действия, насочени към професионалното развитие на заетите лица. • Не са планирани изрични дейности за обучение по ключови компетентности, обучение чрез чиракуване, стажуване, обучение на	Приема се по принцип. Бележките са отразени частично.	Валиден е общият коментар. От посочените мерки са включени в текста следните, съобразно спецификата на съответния регион и визията за неговото развитие: – Адаптиране на предприятията и работещите към промените на икономическата среда, вкл. реакции при криза; – Интегрирана подкрепа (посредничество за заетост, квалификация, преквалификация, дейности за достъп до социални услуги и интегрирани здравно-социални услуги, образование и здравеопазване) с цел

	работното място, обучение по предприемачество. • Липсват дейности за определяне на потребностите на регионалния и местните пазари на труда от работна сила с определена квалификация и умения с оглед насочване на образованието и обучението към изграждане на умения и компетентности в съответствие с регионалния пазар на труда. В проекта на ИТСП на ЮЗР липсват голяма част от възможностите, които ПРЧР 2021-2027 може да предостави чрез подхода ИТИ. В подготвената стратегия, мерките, предвидени в подкрепа на сферите, които ПРЧР може да подкрепи, са малко и неконкретизирани. ИТСП предвижда следните мерки: - Осигуряване на здравно обслужване и социални грижи, отговарящи на нуждите на населението. - Подобряване на възможностите за допълнителна и продължаваща квалификация на учителите, в т.ч. по професионалните направления. В Стратегически приоритет 2: „Инвестиране в човешкия капитал и преодоляване на регионалните дисбаланси в осигуряването на достъп до качествени услуги“ са описани само дейности, които са свързани с		подобряване на пригодността за заетост на лица в неравностойно положение и техните семейства; - Мерки за осигуряване опазване на здравето чрез превенция на заболяванията и грижа за здравето, в т.ч. провеждане на информационни събития, обучение по първа помощ, бедствена готовност, психосоциална подкрепа и др., вкл. с активното участие на самите възрастни хора в организацията и провеждането; - Мерки, осигуряващи интегрирана подкрепа в полагането на грижите в ранна детска възраст на родителите на деца с увреждания; - Подобряване конкурентоспособността на младежите като уязвима група на пазара на труда чрез
--	--	--	---

		формалното образование. В този приоритет могат да се посочат дейности за повишаването на квалификацията, уменията и компетентностите на заетите спрямо нуждите на бизнеса на територията на съответния район, както е направено в анализа в Стратегията. Тук могат да се предвидят и мерки за здравно-социални услуги, активното социално приобщаване на уязвимите групи, както и ефективното реализиране на пазара на труда. Липсват планирани дейности от Приоритет 1 на ПРЧР – подобряване достъпа до заетост и активизиране, които също могат да бъдат застъпени в Стратегията, вследствие на анализите на територията – въпреки високата заетост, в анализа са посочени градове, в които процентът на безработица остава висок. В анализа на стратегията е изведено предизвикателство, свързано с преодоляване на ниското ниво на умения на населението (както и сред младежите) в областта на цифровите технологии, но не са предвидени дейности и мерки в приоритетите относно този проблем. В ПРЧР са допустими подобни дейности.		повишаване на уменията, компетенциите и професионалната квалификация с отчитане на регионалните възможности на пазара на труда и икономиката; Целенасочена подкрепа за осигуряване на заетост за младежите, вкл. чрез трудово консултиране, кариерно ориентиране, стажове, обучение на работното място.
--	--	--	--	---

		Сред възможните за подкрепа по ПРЧР мерки, които не са включени в ИТСП са такива като: - Осигуряване на по-добър баланс между професионалния и личния живот, включително чрез гъвкави форми на работа и иновативни форми на организация на труда, достъп до грижи за деца и до услуги за други зависими членове на семейството; - Адаптиране на работната среда за справяне с рисковете за здравето. Осигуряване на здравословна, безопасна и продуктивна работна среда, съобразена с възрастовите потребности на работещите и с новите предизвикателства; - Адаптиране на предприятията и работещите към промените на икономическата среда, вкл. реакции при криза; - Подобряване конкурентоспособността на уязвимите групи на пазара на труда чрез повишаване на уменията, компетенциите и професионалната квалификация с отчитане на регионалните възможности на пазара на труда и икономиката; - Целенасочена подкрепа за осигуряване на заетост, вкл. чрез трудово консултиране, кариерно ориентиране, обучение на работното място;		
--	--	---	--	--

		- Практики, насърчаващи професионалната и географската мобилност; - Интегрирана подкрепа (посредничество за заетост, квалификация, преквалификация, дейности за достъп до социални услуги и интегрирани здравно-социални услуги, образование и здравеопазване) с цел подобряване на пригодността за заетост на лица в неравностойно положение и техните семейства; - Специализирани подкрепящи мерки на работните места за хората в неравностойно положение; - Мерки за насърчаване на възрастните хора за по-дълго участие на пазара на труда (мотивиране за работа, разясняване на възможностите за различни форми на труд, подпомагане за започване на надомна работа или работа от разстояние и др.), насочване към работодатели и помощ при кандидатстване за работа и др.; - Активиране на възрастните хора чрез насърчаване на активно социално поведение и доброволчество, включване в различни форми на участие в местни инициативи и инициативи за взаимопомощ; - Мерки за осигуряване опазване на здравето чрез превенция на		
--	--	--	--	--

		заболяванията и грижа за здравето, в т.ч. провеждане на информационни събития, обучение по първа помощ, бедствена готовност, психо-социална подкрепа и др., вкл. с активното участие на самите възрастни хора в организацията и провеждането; - Интегрирани здравно-социални слуги в домашна среда за хора от уязвими групи - за деца, хора с увреждания, възрастни хора и хора в невъзможност за самообслужване; - Мерки, осигуряващи интегрирана подкрепа в полагането на грижите в ранна детска възраст на родителите на деца с увреждания; - Подкрепа за семействата и лицата, които полагат грижа в домашна среда за пълнолетни лица с увреждания в невъзможност за самообслужване; - Мерки за предоставяне на услуги за лица, пострадали от насилие, вкл. превенция и др.; - Активиране, мотивиране и включване в заетост на неактивни и безработни младежи, в т.ч. продължително безработните и NEETs; - Подобряване конкурентоспособността на младежите като уязвима група на пазара на труда чрез повишаване на уменията, компетенциите и професионалната		
--	--	--	--	--

		квалификация с отчитане на регионалните възможности на пазара на труда и икономиката; - Целенасочена подкрепа за осигуряване на заетост за младежите, вкл. чрез трудово консултиране, кариерно ориентиране, стажове, обучение на работното място.		
		6.Бележки по проекта на ИТСР за Южен централен район (ЮЦР) - В планираните дейности по специфична цел 1.3. „Добро образование, нови знания и професионално развитие“ липсват изрични дейности за обучение чрез чиракуване, стажуване, обучение по предприемачество. Не са планирани мерки за изпълнение на Подсилената гаранция за младежта. Не са представени конкретни целенасочени мерки за младежите, които не учат, не работят, и не са регистрирани като търсещи работа. Не са планирани изрични дейности за обучение и заетост за безработните младежи, вкл. осигуряване на първа работа за младите хора за улесняване прехода от образование и обучение към устойчива заетост и обучение на младите хора по предприемачество и подпомагането/стимулирането им за стартиране на собствен бизнес. - Не са предвидени целенасочени дейности за обучение в областта на	Приема се по принцип. Бележките са отразени частично	Валиден е общият коментар. От посочените мерки са включени в текста следните, съобразно спецификата на съответния регион и визията за неговото развитие: - Практики, насърчаващи професионалната и географската мобилност; - Мерки за насърчаване на възрастните хора за по-дълго участие на пазара на труда; - Мерки за маргинализирани общности като ромите; - Интегрирани здравно-социални слуги в домашна среда за хора от уязвими групи – деца, хора с увреждания, възрастни хора и хора в невъзможност за самообслужване; - Мерки, осигуряващи интегрирана подкрепа в полагането на грижите в ранна детска възраст

	туризма, предвид, че секторът е посочен изрично във визията за развитие на региона. • Не са включени дейности за модернизиране на системите на образование и обучение от гл. т. използването на ИКТ в процеса на обучение и прилагане на съвременни форми на обучение като онлайн обучение в електронна среда за обучение от разстояние. В ИТСП липсва обвързаност и анализ на нуждата от обучение и преквалификация за всички възрасти в контекста на работната сила и пазара на труда, каквито мерки се финансират по ПРЧР. Прави впечатление твърде ограниченият брой мерки за подкрепа на заетостта и пазара на труда. В ИТСП е записано, че обект на специално внимание и предприемане на мерки за включването им в обучение или пазара на труда са младежите, незаети в образование или заетост, чиито дял в населението на възраст 15–24 години е 16,7% в ЮЦР. Основните предизвикателства пред България и ЮЦР са свързани с много ниското ниво на умения в областта на цифровите технологии у населението (както и сред младежите) и ниското ниво на внедряване		на родителите на деца с увреждания; - Мерки за повишаване на достъпа на младежите до пазара на труда – осигуряване на заетост, трудово консултиране, кариерно ориентиране, стажове, обучение на работното място и др.
--	--	--	---

		на цифрови технологии в стопанската дейност. В същото време не са предвидени изрични мерки за младежи и повишаване на техните умения и заетост, каквито са заложи и за ИТИ в ПРЧР 2021-2027. За информация, сред възможните за подкрепа по ПРЧР мерки, които не са включени в ИТСР са такива като: – Осигуряване на по-добър баланс между професионалния и личния живот, включително чрез гъвкави форми на работа и иновативни форми на организация на труда, достъп до грижи за деца и до услуги за други зависими членове на семейството; – Адаптиране на работната среда за справяне с рисковете за здравето. Осигуряване на здравословна, безопасна и продуктивна работна среда, съобразена с възрастовите потребности на работещите и с новите предизвикателства; – Адаптиране на предприятията и работещите към промените на икономическата среда, вкл. реакции при криза; – Практики, насърчаващи професионалната и географската мобилност;		
--	--	---	--	--

		- Развитие на социалната икономика и насърчаване на заетостта в социални предприятия; - Мерки за насърчаване на възрастните хора за по-дълго участие на пазара на труда; - Активно приобщаване с цел подобряване на пригодността за заетост на лица в неравностойно положение; интегрирана подкрепа; специализирани подкрепящи мерки на работните места за хората с увреждания; - Мерки за маргинализирани общности като ромите; - Интегрирани здравно-социални слуги в домашна среда за хора от уязвими групи – деца, хора с увреждания, възрастни хора и хора в невъзможност за самообслужване; - Мерки, осигуряващи интегрирана подкрепа в полагането на грижите в ранна детска възраст на родителите на деца с увреждания; - Подкрепа за семействата и лицата, които полагат грижа в домашна среда за пълнолетни лица с увреждания в невъзможност за самообслужване;		
--	--	--	--	--

		– Мерки за предоставяне на услуги за лица, пострадали от насилие, вкл. превенция и др.; – Активиране, мотивиране и включване в заетост на неактивни и безработни младежи, в т.ч. продължително безработните и NEETs; – Подобряване конкурентоспособността на младежите като уязвима група на пазара на труда чрез повишаване на уменията, компетенциите и професионалната квалификация с отчитане на регионалните възможности на пазара на труда и икономиката; Мерки за повишаване на достъпа на младежите до пазара на труда – осигуряване на заетост, трудово консултиране, кариерно ориентиране, стажове, обучение на работното място и др.		
		7.Бележки по проекта на ИТСП за Югоизточен район (ЮИР) • В планираните дейности по специфична цел 2.1. „Инвестиции в човешките ресурси“ не е обърнато внимание на обучението на възрастни (лица над 16 г.), в т.ч. на работната сила, и ученето през целия живот. Липсват изрични дейности за обучение за	Приема се по принцип. Бележките са отразени частично	Валиден е общият коментар. От посочените мерки са включени в текста следните, съобразно спецификата на съответния регион и визията за неговото развитие: - Развитие на социалната икономика и насърчаване на заетостта в социални предприятия;

	ключови компетентности, обучение чрез чиракуване, стажуване, обучение по предприемачество. Липсва анализ и конкретни мерки по отношение на социалната и солидарната икономика. • В дейностите за „Подобряване на връзката на образованието и квалификацията с пазара на труда“ липсват дейности за определяне на потребностите на регионалния и местните пазари на труда от работна сила с определена квалификация и умения. • Проектът на стратегия не планира мерки за активиране на неактивните лица в трудоспособна възраст, както и на действия за подобряване качествените характеристики на работната сила чрез обучение, с фокус върху лицата в неравностойно положение на пазара на труда. Липсват дейности за изпълнение на Подсилената гаранция за младежта. Не са представени конкретни целенасочени мерки за младежите, които не учат, не работят, и не са регистрирани като търсещи работа. Не са планирани изрични дейности за обучение и заетост за безработните младежи, вкл. осигуряване на първа работа за младите хора за улесняване прехода от образование и обучение към устойчива заетост и обучение на младите хора по предприемачество и	- Подкрепа за предприемачеството на уязвими групи; - Адаптиране на предприятията и работещите към промените на икономическата среда, вкл. реакции при кризи; - Мерки, насочени към предоставянето на равния и навременен достъп до качествени, устойчиви и достъпни услуги за социално уязвими групи; - Мерки за подкрепа полагането на грижи в ранна детска възраст на семействата на деца с увреждания; - Мерки за повишаване на достъпа на младежите до пазара на труда; - Активиране, мотивиране и включване в заетост на неактивни младежи и продължително безработни; - Трудово консултиране, кариерно развитие, стажове, обучение на работното място и др.
--	---	---

		подпомагането/стимулирането им за стартиране на собствен бизнес. Не са предвидени дейности за повишаване на дигиталните умения на работната сила във връзка с дигиталния преход и навлизането на цифровите технологии в икономиката. • Не са предвидени целенасочени дейности за обучение и квалификация по професии и специалности в секторите на „синята“ икономика, туризма и селското стопанство, въпреки, че тези сектори са посочени като приоритетни за развитие на региона (Специфична цел 1.2). • Не са включени дейности за модернизиране на системите на образование и обучение, вкл. от гл. т. използването на ИКТ в процеса на обучение и прилагане на съвременни форми на обучение като онлайн обучение в електронна среда за обучение от разстояние. • В Цел 2.2.2. „Социални услуги и социално включване“ е посочена необходимостта от мерки за подкрепа на деинституционализацията и социалното включване на ромите, липсват други услуги и друг вид подпомагане за уязвимите групи. За информация, сред възможните за подкрепа по ПРЧР мерки, които не са включени в ИТСР са такива като:		
--	--	--	--	--

		- Развитие на социалната икономика и насърчаване на заетостта в социални предприятия; - Подкрепа за предприемачеството на уязвими групи; - Осигуряване на по-добър баланс между професионалния и личния живот, вкл. чрез гъвкави форми на работа и иновативни форми на организация на труда, достъп до грижи за деца и до услуги за други зависими членове на семейството; - Адаптиране на работната среда за справяне с рисковете за здравето. Осигуряване на здравословна, безопасна и продуктивна работна среда, съобразена с възрастовите потребности на работещите и с новите предизвикателства; - Адаптиране на предприятията и работещите към промените на икономическата среда, вкл. реакции при кризи; - Практики, насърчаващи професионалната и географска мобилност; - Активно приобщаване с цел подобряване на пригодността за заетост на лица в неравностойно положение; интегрирана подкрепа; специализирани		
--	--	--	--	--

		подкрепящи мерки на работните места за хората с увреждания; – Мерки, насочени към предоставянето на равния и навременен достъп до качествени, устойчиви и достъпни услуги за социално уязвими групи; – Мерки за подкрепа полагането на грижи в ранна детска възраст на семействата на деца с увреждания; – Предоставяне на услуги за лица, пострадали от насилие, вкл. превенция; – Мерки за повишаване на достъпа на младежите до пазара на труда; – Активиране, мотивиране и включване в заетост на неактивни младежи и продължително безработни; Трудово консултиране, кариерно развитие, стажове, обучение на работното място и др.		
44.	Елена Болтаджиева – съветник към кабинета на министъра на иновациите и растежа;	На основание чл. 9а, ал. 3 от Правилата за устройството, организацията на работа и дейността на съвета по регионална политика към министъра на регионалното развитие и благоустройството се счита, че проектът на решение е съгласуван без забележки		
45.	Ангелина Тодорова-Бонева – заместник главен директор на	Съгласува без бележки		

	Главна дирекция „Стратегическо планиране и програми за регионално развитие“ (ГД СППРР), представител на УО на Програма „Развитие на регионите“, МРРБ.			
--	--	--	--	--